CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL PRIIT PIKAMÄE
prezentate la 16 februarie 2023 [1]

Cauza C-567/21

BNP Paribas SA
împotriva
TR

[cerere de decizie preliminară formulată de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța)]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (CE) nr. 44/2001 – Articolele 33 și 36 – Recunoașterea hotărârilor judecătorești – Recunoaștere incidentală – Normă națională privind concentrarea cererilor – Autoritate de lucru judecat – Excepția de lucru judecat – Noțiunea de «cauză» și de «obiect»”

I. Introducere

1. În prezenta cauză, Curtea este sesizată de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) cu o cerere de decizie preliminară privind interpretarea articolelor 33 și 36 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [2].

2. Cele trei întrebări preliminare adresate de instanța de trimitere oferă Curții ocazia de a furniza precizări cu privire la limitele autorității de lucru judecat a unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru a cărei recunoaștere este invocată pe cale incidentală pentru a se opune unei noi acțiuni introduse într-un al doilea stat membru. Mai precis, se solicită Curții, într-un context marcat de o bogată reflecție doctrinară [3], să definească rolul atribuit dreptului Uniunii și, respectiv, dreptului național în stabilirea perimetrului autorității de lucru judecat de o instanță din statul membru de origine [4].

1 Limba originală: franceza.

2 Regulamentul Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

3 A se vedea în special Turmo, A., *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, Bruylant, Bruxelles, 2017; Kessedjian, C., „L'autorité de la chose jugée et l'effectivité du droit européen”, *ERA Forum*, nr. 11, 2010, p. 263 și urm.; Menétrey, S., și Cuniberti, G., „Saisie conservatoire en France sur des biens gelés par une injonction *Mareva* chypriote: le (faible) jeu de l'autorité de chose jugée”, *Revue critique de droit international privé*, 2019, p. 215 și urm.

4 Trebuie să se arate că această problematică este abordată și în cauza Recamier (C-707/21, în prezent suspendată), instanța de trimitere solicitând Curții să stabilească „dacă definiția autonomă a autorității de lucru judecat privește toate condițiile și efectele acesteia” sau „dacă unele dintre ele pot fi stabilite de legea instanței sesizate și/sau de legea instanței care a pronunțat decizia”. A se vedea, cu privire la această a doua cauză, Bléry, C., „Quelle autonomie de la notion d'autorité de la chose jugée?: droit de l'Union *versus* droit français”, *Dalloz actualité*, 1 decembrie 2021.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

3. Sunt relevante pentru prezenta cauză articolele 27, 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001.

B. Dreptul național

1. Dreptul francez

4. În temeiul articolului L. 1234-5 primul paragraf din code du travail (Codul muncii), atunci când salariatul nu efectuează preavizul, el are dreptul, cu excepția cazului în care a săvârșit o abatere gravă, la o indemnizație compensatorie.

5. Potrivit articolului L. 1234-9 primul paragraf din Codul muncii:

„Salariatul titular al unui contract de muncă pe durată nedeterminată, concediat atunci când are opt luni de vechime neîntrerupte în serviciul aceluiași angajator, are dreptul, cu excepția cazului unei abateri grave, la o indemnizație de concediere.”

6. Potrivit articolului L. 1235-3 din Codul muncii, în cazul în care concedierea unui salariat intervine pentru o cauză care nu este reală și serioasă, instanța poate propune reintegrarea salariatului în întreprindere, cu menținerea avantajelor dobândite. În cazul în care una dintre părți refuză acea reintegrare, instanța acordă salariatului o indemnizație în sarcina angajatorului.

7. Articolul R. 1452-6 din Codul muncii, în versiunea anterioară Decretului nr. 2016-660 din 20 mai 2016 [5], prevedea:

„Toate cererile legate de contractul de muncă dintre aceleași părți fac obiectul unei singure proceduri, indiferent dacă provin de la reclamant sau de la pârât.

Această normă nu este aplicabilă atunci când temeiul pretențiilor s-a născut sau a apărut ulterior sesizării conseil de prud’hommes (Tribunalul pentru Litigii de Muncă).”

2. Dreptul Regatului Unit

8. Secțiunea 98 din Employment Rights Act 1996 (Legea din 1996 privind drepturile în materie de încadrare în muncă) prevede:

„(1) Hotărând în sensul acestei părți dacă concedierea unui salariat este justificată sau abuzivă, angajatorul trebuie să demonstreze:

(a) motivul (sau, dacă sunt mai multe, motivul principal) al concedierii și

[5] JORF nr. 0120 din 25 mai 2016, textul nr. 30.

(b) că este vorba fie despre un motiv care intră sub incidența subsecțiunii (2), fie despre un alt motiv de fond de natură să justifice concedierea unui salariat care ocupă postul pe care îl ocupa salariatul.

(2) Un motiv intră sub incidența prezentei subsecțiuni în cazul în care:

[…]

(b) privește comportamentul salariatului.

[…]

(4) Atunci când angajatorul a îndeplinit cerințele subsecțiunii (1), decizia dacă concedierea este justificată sau abuzivă (în raport cu motivul demonstrat de angajator):

(a) depinde de aspectul dacă, în împrejurările date (inclusiv dimensiunea și resursele administrative ale întreprinderii angajatorului), angajatorul a acționat în mod rezonabil sau nu prin faptul că l-a considerat un motiv valabil pentru concedierea salariatului și

(b) se soluționează în conformitate cu echitatea și temeinicia dosarului.

[…]”

9. Secțiunea 118 din această lege prevede că, dacă instanța acordă indemnizații pentru concediere abuzivă în conformitate cu secțiunile 112(4) și 117(3), aceste indemnizații constau (a) într-o indemnizație de bază (calculată conform secțiunilor 119-122 și 126) și (b) într-o indemnizație compensatorie (calculată conform secțiunilor 123, 124, 124A și 126).

III. Situația de fapt, procedura principală și întrebările preliminare

10. La 25 august 1998, TR a fost angajat de societatea BNP, devenită societatea BNP Paribas, potrivit unui contract de drept englez, pentru a exercita la Londra funcția de „senior dealer”.

11. La 2 aprilie 2009, TR a semnat cu această societate un contract de muncă pe durată nedeterminată de drept francez pentru o detașare la Singapore. Potrivit actului adițional la contractul său de muncă din 16 august 2010, acesta a fost repartizat la sucursala din Londra a societății BNP Paribas.

12. La 30 septembrie 2013, TR a fost concediat pentru abatere gravă ca urmare a unor fapte survenite în perioada de detașare la Singapore.

13. La 20 decembrie 2013, TR a sesizat Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă, Regatul Unit), care, potrivit hotărârii din 26 septembrie 2014, a admis plângerea sa pentru concediere abuzivă („complaint of unfair dismissal”) ca fiind întemeiată, i-a acordat suma de 81 175 de lire sterline (aproximativ 94 401,77 euro) cu titlu de indemnizație compensatorie („compensatory award”) și a amânat pentru o ședință ulterioară celelalte aspecte referitoare la măsurile de despăgubire.

14. Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă) a arătat printre altele că, deși TR a fost sancționat în conformitate cu Codul muncii francez, consiliul societății BNP Paribas a acceptat ca această cauză să fie soluționată în temeiul Legii din 1996 privind drepturile în materie de încadrare în muncă și al jurisprudenței britanice.

15. TR a sesizat ulterior, prin cererea introductivă din 27 noiembrie 2014, conseil de prud'hommes de Paris (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Paris, Franța) cu cereri având ca obiect printre altele obligarea societății BNP Paribas la plata unor daune interese pentru concediere fără o cauză reală și serioasă, a unei indemnizații de concediere, a unei indemnizații compensatorii de preaviz, precum și a diverse sume corespunzătoare bonusurilor și primelor prevăzute de contractul de muncă. Conseil de prud'hommes (Tribunalul pentru Litigii de Muncă), pronunțându-se printr-o hotărâre din 17 mai 2016, a declarat inadmisibile aceste cereri ca urmare a autorității de lucru judecat.

16. Potrivit unei hotărâri din 22 mai 2019, cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris, Franța) a infirmat această hotărâre în toate dispozițiile sale.

17. Din cuprinsul acestei hotărâri reiese că cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) a decis că hotărârea pronunțată de Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă) avea autoritate de lucru judecat în măsura în care acesta a apreciat concedierea ca nefiind nefondată pe o cauză reală și serioasă. Instanța menționată a considerat însă că nu putea fi opusă nicio autoritate de lucru judecat cererilor formulate în fața conseil de prud'hommes de Paris (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Paris) și a obligat societatea BNP Paribas la plata unor daune interese pentru concediere fără o cauză reală și serioasă, a unei indemnizații de concediere, a unei indemnizații compensatorii de preaviz, precum și a diverse sume corespunzătoare bonusurilor și primelor prevăzute de contractul de muncă.

18. Pentru a ajunge la această concluzie, cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) a arătat printre altele că se menționa în mod explicit în cererea introductivă formulată în fața Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă) că TR nu a solicitat indemnizațiile și avantajele sociale în legătură cu încetarea contractului său de muncă și că acesta va formula astfel de cereri în fața unei alte instanțe. Ea a reținut că cererile formulate în fața instanței franceze nu erau aceleași și nu aveau aceeași cauză precum cele introduse la tribunalul menționat.

19. Societatea BNP Paribas a formulat recurs în fața Cour de cassation (Curtea de Casație). În susținerea recursului său, recurenta invocă printre altele articolul 33 din Regulamentul nr. 44/2001 pentru a susține că, având în vedere hotărârea pronunțată de tribunalul britanic, instanțele franceze nu puteau examina cererile formulate de TR. În acest sens, recurenta arată în primul rând că excepția întemeiată pe autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri străine, invocată în fața instanței franceze, trebuie apreciată în raport cu autoritatea și cu eficacitatea de care beneficiază aceasta în statul membru în care a fost pronunțată. În al doilea rând, ea pretinde că autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri pronunțate într-un stat membru se opune ca o acțiune cu același obiect, cu aceeași cauză și între aceleași părți să fie introdusă într-un alt stat membru.

20. În cadrul examinării acestei căi de atac, Cour de cassation (Curtea de Casație) a arătat că societatea BNP Paribas menționează regula „abuse of process" rezultată din hotărârea Henderson v. Henderson din 20 iulie 1843 a Court of Chancery (England & Wales) [Curtea Chancery (Anglia și Țara Galilor), Regatul Unit], care „ar impune părților, atunci când problema lor devine obiectul unui litigiu în fața unei instanțe competente, să o sesizeze pe aceasta din urmă cu cauza lor în

ansamblu pentru ca toate aspectele acestei probleme să poată fi soluționate, sub rezerva apelului, pentru totdeauna”[6].

21. Cour de cassation (Curtea de Casație) a amintit de asemenea că, în conformitate cu legislația franceză în vigoare la acel moment, toate cererile legate de contractul de muncă fac obiectul unei singure proceduri, indiferent dacă acestea provin de la reclamant sau de la pârât, și că această normă nu este aplicabilă atunci când temeiul pretențiilor s-a născut sau a apărut ulterior sesizării conseil de prud’hommes (Tribunalul pentru Litigii de Muncă).

22. În aceste împrejurări, Cour de cassation (Curtea de Casație) a hotărât, la 8 septembrie 2021, să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele 33 și 36 din [Regulamentul nr. 44/2001] trebuie interpretate în sensul că, atunci când legea statului membru de origine a deciziei îi conferă acesteia din urmă o autoritate astfel încât aceasta să împiedice inițierea unei noi acțiuni de către aceleași părți pentru a se pronunța asupra cererilor care ar fi putut fi formulate odată cu acțiunea inițială, efectele produse de decizia respectivă în statul membru solicitat se opun ca o instanță din acest din urmă stat, a cărui lege aplicabilă *ratione temporis* prevedea în dreptul muncii o obligație similară de concentrare a pretențiilor, să se pronunțe asupra unor asemenea cereri?

2) În cazul unui răspuns negativ la această primă întrebare, articolele 33 și 36 din [Regulamentul nr. 44/2001] trebuie interpretate în sensul că o acțiune precum cea împotriva unei «unfair dismissal» în Regatul Unit are aceeași cauză și același obiect ca și o acțiune precum cea împotriva concedierii fără o cauză reală și serioasă în dreptul francez, astfel încât cererile formulate de salariat privind daunele interese pentru concedierea fără o cauză reală și serioasă, indemnizația compensatorie de preaviz și indemnizația de concediere în fața instanței franceze, după ce salariatul a obținut în Regatul Unit o decizie de declarare a unei «unfair dismissal» prin care se acordă indemnizații în acest temei («compensatory award»), sunt inadmisibile? În această privință, trebuie să se distingă între daunele interese pentru concedierea fără o cauză reală și serioasă care ar putea avea aceeași cauză și același obiect ca și «compensatory award» și indemnizațiile de concediere și de preaviz care, în dreptul francez, sunt datorate atunci când concedierea este întemeiată pe o cauză reală și serioasă, dar nu sunt datorate în cazul concedierii întemeiate pe o abatere gravă?

3) De asemenea, articolele 33 și 36 din [Regulamentul nr. 44/2001] trebuie interpretate în sensul că au aceeași cauză și același obiect o acțiune precum cea împotriva unei «unfair dismissal» în Regatul Unit și o acțiune în plata bonusurilor sau a primelor prevăzute în contractul de muncă, din moment ce aceste acțiuni se întemeiază pe același raport contractual între părți?”

IV. Procedura în fața Curții

23. Părțile din litigiul principal, guvernele francez și elvețian, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

[6] Punctul 37 din cererea de decizie preliminară. Trebuie să se sublinieze că dezvoltările detaliate consacrate de instanța de trimitere prezentării regulii „abuse of process” figurează la punctul 38 din versiunea neanonimizată și fără omisiuni a cererii de decizie preliminară.

V. Analiza juridică

A. Considerații introductive

24. Înainte de examinarea întrebărilor preliminare adresate de instanța de trimitere, considerăm că este necesar să dezvoltăm mai multe observații.

1. Cu privire la aplicabilitatea Regulamentului nr. 44/2001

25. Trebuie să se verifice dacă Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil atât în timp, cât și în spațiu. În această privință, observăm că hotărârea Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă), a cărei recunoaștere este în discuție în litigiul principal, a fost pronunțată în urma acțiunii inițiate la 20 decembrie 2013.

26. Mai întâi, din această împrejurare rezultă că Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil *ratione temporis* în litigiul principal. Astfel, în temeiul articolului 66 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012[7], acest regulament se aplică în continuare hotărârilor pronunțate în cadrul acțiunilor judiciare intentate înainte de 10 ianuarie 2015.

27. În continuare, din aceeași împrejurare se deduce că Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil *ratione loci*. Pentru a ajunge la această concluzie, arătăm că, potrivit articolului 67 alineatul (2) litera (a) din Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice[8], „Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 se aplică în ceea ce privește recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate în cadrul acțiunilor judiciare intentate înainte de încheierea perioadei de tranziție, actele autentice întocmite sau înregistrate în mod oficial și tranzacțiile judiciare aprobate sau încheiate înainte de încheierea perioadei de tranziție”. Rezultă că Regulamentul nr. 44/2001 se aplică în continuare în Regatul Unit până la sfârșitul perioadei de tranziție.

28. Având în vedere aceste elemente, trebuie să se considere că Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în timp și în spațiu în litigiul principal.

2. Cu privire la interpretarea Regulamentului nr. 44/2001

29. În ceea ce privește interpretarea dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante[9], în măsura în care acest regulament înlocuiește Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială[10] (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), interpretarea dată de Curte în ceea ce privește dispozițiile acestei convenții este valabilă și pentru dispozițiile acestui regulament atunci când dispozițiile acestor instrumente ale Uniunii pot fi calificate ca fiind echivalente.

[7] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1). Acest regulament a înlocuit Regulamentul nr. 44/2001.

[8] JO 2019, C 384 I, p. 1.

[9] A se vedea Hotărârea din 6 iunie 2019, Weil (C-361/18, EU:C:2019:473, punctul 40 și jurisprudența citată). Observăm de asemenea că, în ceea ce privește interpretarea Regulamentului nr. 1215/2012, Curtea reține un raționament analog. A se vedea în acest sens Hotărârea din 20 iunie 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, punctul 42 și jurisprudența citată).

[10] JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3.

30. Or, observăm că, pe de o parte, articolele 26 și 29 din Convenția de la Bruxelles și, pe de altă parte, articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001, a căror interpretare este solicitată de instanța de trimitere, sunt redactate într-un mod aproape identic, astfel încât hotărârile Curții care au interpretat Convenția de la Bruxelles pot constitui o bază relevantă pentru a răspunde la întrebările instanței de trimitere [11].

3. Cu privire la delimitarea întrebărilor preliminare

31. În primul rând, arătăm că din datele furnizate de instanța de trimitere reiese că societatea BNP Paribas se prevalează de hotărârea pronunțată de Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă) pentru a concluziona în sensul inadmisibilității acțiunii inițiate ulterior în Franța de TR. În opinia noastră, o astfel de situație corespunde ipotezei vizate de articolul 33 alineatul (3) din Regulamentul nr. 44/2001, care acoperă ipoteza în care, în cursul unui litigiu într-un stat membru, recunoașterea este invocată pe cale incidentală înaintea unei instanțe a unui stat membru. Or, după cum subliniază raportul întocmit de P. Jenard [12], această normă privește cazul în care o parte invocă recunoașterea ca excepție de lucru judecat.

32. În această privință, observăm că, deși recunoașterea nu se confundă cu autoritatea de lucru judecat [13], aceste două noțiuni sunt legate. Astfel, autoritatea de lucru judecat constituie una dintre fațetele recunoașterii. Mai precis, recunoașterea poate avea, în raport cu autoritatea de lucru judecat, fie un aspect pozitiv, în măsura în care permite introducerea într-un al doilea stat membru a situației juridice create printr-o hotărâre pronunțată într-un prim stat membru, fie un aspect negativ, în măsura în care interzice, în temeiul autorității de lucru judecat, repunerea în discuție a hotărârii judecătorești pronunțate în primul stat membru prin formularea într-un al doilea stat a unor cereri cu privire la aspecte identice cu cele soluționate prin această hotărâre [14].

33. Rezultă că litigiul principal trebuie analizat din perspectiva acestui al doilea aspect al normelor de recunoaștere stabilite de Regulamentul nr. 44/2001. În opinia noastră, acest cadru delimitează o dublă problematică. Pe de o parte, el presupune să se precizeze temeiurile în care trebuie să fie delimitată autoritatea unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru a cărei recunoaștere este invocată în fața unei instanțe dintr-un al doilea stat membru. Pe de altă parte, acest cadru implică stabilirea modului în care hotărârea menționată trebuie să fie corelată cu acțiunea introdusă în acest al doilea stat membru pentru a verifica dacă această nouă procedură este, în parte sau în totalitate, inadmisibilă ca urmare a autorității de lucru judecat a hotărârii pronunțate în primul stat membru.

34. În al doilea rând, constatăm că, atunci când contestă prezentarea făcută de instanța de trimitere cu privire la regula britanică „abuse of process”, intimatul din litigiul principal susține că aplicarea acestei reguli este limitată la ipotezele în care reclamantul ar fi săvârșit un abuz de procedură, astfel încât nu i-ar fi interzis să inițieze o a doua procedură. Totuși, amintim că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, întrebările referitoare la interpretarea dreptului

[11] Trebuie să se arate de asemenea că articolul 33 alineatul (1) și articolul 36 din Regulamentul nr. 44/2001 au o redactare foarte apropiată de cea a articolelor 36 și 52 din Regulamentul nr. 1215/2012.

[12] Raportul P. Jenard referitor la Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1979, C 59, p. 44) (denumit în continuare „Raportul Jenard”).

[13] În această privință, P. Jenard subliniază că „[c]uvintele «autoritate de lucru judecat» care figurează în mai multe convenții au fost omise în mod expres, dat fiind că pot fi recunoscute hotărârile provizorii și hotărârile pronunțate în materie necontencioasă, care nu au întotdeauna autoritate de lucru judecat”. Raportul Jenard, p. 43.

[14] Aceste considerații sunt preluate din următoarele lucrări: Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ, ediția a șasea, 2018, p. 583, precum și Alexandre, D., și Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, punctul 335 și urm.

Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență [15]. Prin urmare, considerăm că Curtea trebuie să se pronunțe luând în considerare numai elementele de drept și de fapt furnizate de instanța de trimitere.

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

35. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește în esență să afle dacă articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că se opun ca o hotărâre pronunțată într-un stat membru să aibă consecința de a determina inadmisibilitatea cererilor formulate în fața unei instanțe dintr-un alt stat membru pentru motivul că legislațiile fiecăruia dintre aceste state prevăd o normă procedurală privind concentrarea tuturor cererilor care ar fi putut fi formulate în procedura inițială.

36. Cu alte cuvinte, această întrebare presupune să se stabilească dacă, pentru aplicarea normelor privind recunoașterea stabilite de Regulamentul nr. 44/2001, autoritatea de lucru judecat a hotărârii pronunțate în statul de origine trebuie să fie delimitată prin raportare la o normă internă privind concentrarea cererilor.

37. Pentru a răspunde la această întrebare, considerăm necesar în prealabil să precizăm limitele noțiunii de „recunoaștere”. În acest sens, trebuie să se arate că recunoașterea nu este definită ca atare în Regulamentul nr. 44/2001, care prevede la articolul 33 alineatul (1) doar că „[o] hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără să fie necesar să se recurgă la vreo procedură specială” și la articolul 36 că „[h]otărârea străină nu poate face în nicio situație obiectul unei revizuiri pe fond”.

38. În aceste condiții, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare al unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte [16].

39. În ceea ce privește mai întâi obiectivele Regulamentului nr. 44/2001, din considerentele (2), (6), (16) și (17) ale acestuia reiese că el urmărește să asigure libera circulație a hotărârilor provenite din statele membre în materie civilă și comercială [17], prevăzând norme unificate de competență și simplificând formalitățile în vederea recunoașterii și a executării rapide și simple a acestor hotărâri [18].

40. În continuare, cu privire la sistemul stabilit de Regulamentul nr. 44/2001, considerentele (16) și (17) ale acestuia subliniază importanța principiului încrederii reciproce între instanțele statelor membre în ceea ce privește recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, ceea ce presupune ca noțiunile conținute în acest regulament să nu fie interpretate în mod restrictiv [19].

[15] Hotărârea din 20 octombrie 2022, Koalitsia „Demokratichna Bulgaria – Obedinenie” (C-306/21, EU:C:2022:813, punctul 27 și jurisprudența citată).

[16] Hotărârea din 27 octombrie 2022, Orthomol (C-418/21, EU:C:2022:831, punctul 24 și jurisprudența citată). Mai precis, dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 trebuie interpretate în mod autonom, prin referire la sistemul și la obiectivele acestuia. A se vedea în acest sens Hotărârea din 7 martie 2018, E.ON Czech Holding (C-560/16, EU:C:2018:167, punctul 25 și jurisprudența citată).

[17] Menționăm că, în raportul său, P. Jenard sublinia că Convenția de la Bruxelles „urmărește să faciliteze, în măsura posibilului, libera circulație a hotărârilor și trebuie interpretată în acest sens” (Raportul Jenard, p. 42).

[18] Hotărârea din 4 octombrie 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, punctul 45 și jurisprudența citată).

[19] Hotărârea din 15 noiembrie 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung și alții (C-456/11, denumită în continuare „Hotărârea Gothaer”, EU:C:2012:719, punctul 28).

41. În sfârșit, Raportul Jenard a definit consecințele recunoașterii precizând că aceasta „trebuie să aibă efectul de a atribui hotărârilor autoritatea și eficacitatea de care se bucură în statul în care au fost pronunțate” [20].

42. Reluând în mod explicit această din urmă propunere, Curtea a precizat, în Hotărârea Hoffmann [21], efectele recunoașterii, statuând că o hotărâre străină recunoscută în temeiul articolului 26 din Convenția de la Bruxelles trebuie să producă în principiu, în statul solicitat, aceleași efecte precum cele pe care le are în statul de origine [22].

43. Pronunțându-se în continuare în contextul executării într-un stat membru a unei hotărâri pronunțate într-un alt stat membru, Curtea a decis, făcând din nou trimitere la raportul Jenard [23], că, „deși efectul recunoașterii trebuie să fie, în principiu, că sunt atribuite hotărârilor autoritatea și eficacitatea de care acestea se bucură în statul membru în care au fost pronunțate, nu există totuși niciun motiv pentru a acorda unei hotărâri, cu ocazia executării, drepturi pe care nu le are în statul membru de origine sau efecte pe care nu le-ar produce o hotărâre de același tip pronunțată direct în statul membru solicitat” [24].

44. Din aceste hotărâri rezultă că, în conformitate cu însăși structura Regulamentului nr. 44/2001, care în esență separă normele care guvernează recunoașterea de cele care reglementează executarea hotărârilor judecătorești [25], Curtea face distincție după cum una sau cealaltă dintre aceste noțiuni se află în centrul unui litigiu.

45. În ceea ce privește executarea hotărârilor, care implică punerea în aplicare a unor măsuri coercitive pentru a asigura realizarea unui drept consacrat printr-o hotărâre [26], Curtea se referă în mod expres la legea statului de origine, precum și la cea a statului solicitat pentru a adapta efectele hotărârii străine la efectele pe care le-ar produce o hotărâre națională [27].

46. În schimb, în ceea ce privește recunoașterea hotărârilor, observăm că în hotărârile citate anterior Curtea se referă exclusiv la legea statului membru în care a fost pronunțată hotărârea. Rezultă de aici, în opinia noastră, că recunoașterea constă în extinderea într-un stat membru a normelor pe care legislația statului de origine le atașează hotărârilor judecătorești pronunțate în acest stat. Astfel, potrivit acestei soluții calificate de doctrină drept regula „extinderii efectelor”, este necesar să ne raportăm la legea statului membru de origine pentru a stabili efectele hotărârii

[20] Raportul Jenard, p. 43.

[21] Hotărârea din 4 februarie 1988 (145/86, EU:C:1988:61).

[22] Hotărârea din 4 februarie 1988, Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, punctele 10 și 11). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Gothaer, punctul 34.

[23] Raportul Jenard, p. 48.

[24] Hotărârea din 28 aprilie 2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, punctul 66), Hotărârea din 13 octombrie 2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, punctul 38), și Hotărârea din 4 octombrie 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, punctul 40).

[25] Deși normele aferente recunoașterii și executării sunt regrupate în capitolul III din Regulamentul nr. 44/2001, ele fac, cu excepția dispozițiilor comune care figurează în secțiunea 3 din acest capitol, obiectul unor norme specifice menționate în secțiuni distincte din acest regulament.

[26] A se vedea, pentru o definiție a executării, Alexandre, D., și Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, punctul 335, și Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, Elgar Commentaries in Private International Law Series, 2022, p. 550.

[27] De altfel, această soluție este consacrată de Regulamentul nr. 1215/2012, al cărui articol 54 prevede: „[î]n cazul în care o hotărâre conține o măsură sau un ordin care nu este cunoscut în dreptul statului membru solicitat, măsura sau ordinul în cauză se adaptează, în măsura posibilului, la o măsură sau la un ordin recunoscute în dreptul statului membru în cauză care au efecte echivalente și care urmăresc obiective și interese similare”.

invocate într-un al doilea stat membru, printre care în special aspectele soluționate prin această hotărâre, drepturile consacrate în aceasta și consecințele lor materiale asupra situației juridice a părților [28].

47. Or, considerăm că, ulterior acestor hotărâri citate anterior, jurisprudența menționată nu a cunoscut o modificare susceptibilă să o repună în discuție.

48. Desigur, arătăm că, în Hotărârea Gothaer, Curtea a decis printre altele că „[a]rticolele 32 și 33 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că instanța în fața căreia se invocă recunoașterea unei hotărâri prin care instanța unui alt stat membru și-a declinat competența în temeiul unei clauze atributive de competență este legată de constatarea referitoare la validitatea acestei clauze, care figurează în motivarea unei hotărâri rămase definitivă prin care acțiunea este declarată inadmisibilă” [29].

49. Din această hotărâre reiese că, independent de întinderea pe care i-o atribuie legislațiile naționale, motivarea unei hotărâri de constatare a necompetenței întemeiate pe o clauză atributivă de competență este învestită cu autoritate de lucru judecat. La prima vedere, o astfel de soluție ar putea sugera că Curtea a abandonat, în materie de recunoaștere, trimiterea la legea de origine pentru a privilegia o concepție autonomă a autorității de lucru judecat. Totuși, considerăm că, în urma lecturii motivării adoptate de Curte, nu se poate reține o astfel de analiză.

50. În această privință, trebuie să se observe că hotărârea menționată a intervenit în contextul special al recunoașterii unei hotărâri pronunțate într-un stat membru prin care s-a declinat competența în temeiul unei clauze atributive de competență. Într-un astfel de context, Curtea a apreciat în esență că principiul încrederii reciproce și interdicția revizuirii hotărârilor pe fond ar fi încălcate dacă instanța dintr-un stat membru ar fi abilitată să controleze hotărârea unei instanțe dintr-un alt stat membru care a aplicat dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 pentru a respinge sau pentru a admite competența sa. Ea a dedus de aici că astfel de considerații făceau necesară o abordare autonomă a autorității de lucru judecat, definită la nivelul Uniunii, independent de normele naționale [30].

51. Arătăm de asemenea că Curtea nu s-a referit în mod explicit numai la Hotărârea Hoffmann [31], ci a avut grijă să sublinieze de asemenea că recunoașterea hotărârilor instanțelor statelor membre ce își declină competența potrivit Regulamentului nr. 44/2001, care sunt adoptate în temeiul unor norme comune de competență prevăzute de dreptul Uniunii, se supune unui regim propriu [32]. Rezultă că, astfel cum susține guvernul francez, Curtea a înțeles să limiteze domeniul de aplicare al acestei soluții la această ipoteză specifică [33].

[28] Pentru o prezentare a regulii extinderii efectelor și a consecințelor care decurg din aceasta, a se vedea Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, *op. cit.*, p. 550, Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, *op. cit.*, p. 551, și Dickinson, A., Lein, E., și James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press, 2015, punctul 13.33 și urm.

[29] Hotărârea Gothaer, punctul 43.

[30] Hotărârea Gothaer, punctele 35-39.

[31] Hotărârea din 4 februarie 1988 (145/86, EU:C:1988:61, punctul 34).

[32] Hotărârea Gothaer, punctul 42.

[33] A se vedea, cu privire la domeniul de aplicare al acestei hotărâri, Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, *op. cit.*, p. 552, Dickinson, A., Lein, E., și James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, *op. cit.*, punctul 13.51 și urm., Voulgarakis, K. D., „Reflections on the Scope of «EU Res Judicata» in the Context of Regulation 1215/2012: Case C-456/11 (Gothaer)”, *Journal of Private International Law*, 2020, 16: 3, p. 451-464, Nioche, M., „Reconnaissance d’une décision étrangère d’incompétence prise sur le fondement d’une clause attributive de juridiction”, *Revue critique de droit international privé*, 2013, p. 686 și urm., precum și di Noto, R., „Règlement Bruxelles I: à propos de la reconnaissance et de l’autorité de la chose jugée d’une décision nationale d’incompétence”, www.gdr-elsj.eu

52. Din ansamblul acestor considerații deducem că, în stadiul jurisprudenței Curții, este în principiu necesar, atunci când se invocă recunoașterea, să ne raportăm la legea statului membru în care a fost pronunțată o hotărâre pentru a determina efectele acesteia din urmă. Rezultă că, în litigiul principal, trebuie luată în considerare legea Regatului Unit pentru a stabili autoritatea și eficacitatea hotărârii pronunțate de Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă).

53. În aceste condiții, mai este necesar ca, prin natura și prin obiectul său, legea statului de origine să poată avea incidență asupra delimitării autorității și eficacității acestei hotărâri. Or, considerăm că norma procedurală privind concentrarea cererilor prevăzută de dreptul Regatului Unit, astfel cum este prezentată de instanța de trimitere, nu poate avea o asemenea implicație.

54. În acest sens, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere [34] reiese că regula „abuse of process", care impune părților să concentreze toate motivele și cererile [35] pe care acestea le-ar fi putut susține în cadrul procedurii care a condus la hotărârea inițială, nu se întemeiază pe noțiunea de *res iudicata*. Potrivit instanței de trimitere, aceasta are caracterul unei „norme de ordine publică întemeiate pe faptul că este preferabil, în interesul general, precum și în interesul părților înseși, ca litigiul să nu se prelungească la nesfârșit și ca pârâtul să nu trebuiască să fie supus mai multor cauze succesive atunci când una ar fi putut fi suficientă. Această normă este îndreptată împotriva abuzului".

55. Ținând seama de aceste caracteristici, apreciem că această normă de procedură este justificată de o concepție proprie a Regatului Unit privind economia procesului, în sensul că aceasta urmărește să împiedice inițierea abuzivă de către reclamant a unei eventuale noi proceduri.

56. Rezultă că, din perspectiva recunoașterii într-un stat membru a unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru, norma privind concentrarea cererilor nu are nicio legătură cu aspectele deja soluționate pe fond prin hotărârea judecătorească pronunțată în primul stat membru, cu drepturile consacrate în aceasta și cu implicațiile lor materiale asupra situației juridice a părților.

57. În opinia noastră, se deduce de aici că o astfel de normă nu are incidență asupra autorității și a eficacității hotărârii a cărei recunoaștere este solicitată.

58. Pe de altă parte, considerăm că o concluzie contrară celei la care tocmai am ajuns nu ar fi conformă cu economia Regulamentului nr. 44/2001.

59. Astfel, trebuie amintit că acest regulament urmărește să faciliteze libera circulație a hotărârilor judecătorești prevăzând norme unificate de competență și simplificând formalitățile în vederea recunoașterii și a executării rapide și simple a acestor hotărâri. După cum a subliniat Curtea, normele în materie de competență și cele referitoare la recunoașterea și la executarea hotărârilor judecătorești nu constituie ansambluri distincte și autonome, ci sunt strâns legate [36].

60. În această privință, luarea în considerare, în stadiul recunoașterii unei hotărâri judecătorești, a unei norme naționale privind concentrarea cererilor, prevăzută de dreptul statului membru din care provine hotărârea judecătorească, ar putea compromite punerea în aplicare ulterioară a normelor care figurează în capitolul II din Regulamentul nr. 44/2001. Mai precis, acest regulament

[34] Ne referim la punctul 38 din versiunea neanonimizată și fără omisiuni a cererii de decizie preliminară.

[35] Trebuie amintit că instanța de trimitere consideră că legea franceză aplicabilă *ratione temporis* prevede o normă similară referitoare la concentrarea pretențiilor.

[36] A se vedea în acest sens Hotărârea Gothaer, punctul 35 și jurisprudența citată.

prevede, în secțiunile 5 și 9 din acest capitol, norme specifice de competență în materia contractelor individuale de muncă și, respectiv, dispoziții care reglementează situațiile de litispendență și de conexitate a cererilor.

61. Considerăm că obligația în discuție în litigiul principal, în măsura în care impune formularea tuturor cererilor cu ocazia unei singure acțiuni, poate interfera cu mecanismele prevăzute de regulamentul menționat. Astfel, o asemenea obligație ar putea avea drept consecință să împiedice o parte să sesizeze cu noi cereri o instanță care ar fi desemnată de Regulamentul nr. 44/2001 pentru a le soluționa sau să se eludeze dispozițiile autonome ale acestui regulament menite să prevină apariția unor proceduri concurente susceptibile să dea naștere unor hotărâri judecătorești contradictorii.

62. Or, aplicarea dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001 nu poate depinde de conținutul normelor de procedură ale unui stat membru, în caz contrar încălcându-se obiectivul liberei circulații a hotărârilor judecătorești.

63. Adăugăm că această concluzie nu este repusă în discuție de împrejurarea că dreptul statului membru în care se invocă recunoașterea conține o normă similară privind concentrarea cererilor. Astfel, pentru rațiunile pe care tocmai le-am prezentat, simplul motiv că legislațiile celor două state membre prevăd în mod concordant o asemenea obligație nu poate justifica, cu atât mai mult, neutralizarea normelor de competență prevăzute de Regulamentul nr. 44/2001.

64. Având în vedere ansamblul acestor considerații, propunem Curții să răspundă la prima întrebare preliminară că dispozițiile articolelor 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că recunoașterea unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un stat membru a cărui legislație prevede o normă privind concentrarea cererilor care interzice acelorași părți să introducă o nouă acțiune având ca obiect pretenții care ar fi putut fi formulate în procedura inițială nu se opune, nici măcar în împrejurarea în care dreptul statului membru în care se invocă recunoașterea prevede o obligație similară privind concentrarea cererilor, ca instanța din acest al doilea stat să se pronunțe cu privire la astfel de pretenții.

65. În măsura în care o normă procesuală internă privind concentrarea cererilor nu constituie un criteriu operant pentru determinarea autorității unei hotărâri pronunțate într-un stat membru, rămâne să se stabilească, astfel cum se solicită prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări preliminare, temeiul în care o astfel de hotărâre trebuie corelată cu cererile formulate cu ocazia unei noi proceduri inițiate în fața unei instanțe dintr-un al doilea stat membru.

C. Cu privire la a doua și la a treia întrebare preliminară

1. Cu privire la reformularea întrebărilor

66. A doua întrebare a instanței de trimitere, care este formată din două părți, este adresată în cazul unui răspuns negativ la prima întrebare.

67. În primul rând, această instanță urmărește să afle dacă o acțiune precum cea împotriva unei „unfair dismissal” în Regatul Unit are aceeași cauză și același obiect ca și o acțiune precum cea împotriva concedierii fără o cauză reală și serioasă în dreptul francez, astfel încât cererile formulate de salariat privind daunele interese pentru concedierea fără o cauză reală și serioasă,

indemnizația compensatorie de preaviz și indemnizația de concediere în fața instanței franceze, după ce acest salariat a obținut în Regatul Unit o decizie de declarare a unei „unfair dismissal” prin care se acordă în acest temei „compensatory award”, ar fi inadmisibile.

68. În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă, în această privință, trebuie să se distingă între, pe de o parte, daunele interese pentru concedierea fără o cauză reală și serioasă care ar putea avea aceeași cauză și același obiect ca și „compensatory award” și, pe de altă parte, indemnizațiile de concediere și de preaviz care, în dreptul francez, sunt datorate atunci când concedierea este întemeiată pe o cauză reală și serioasă, dar nu sunt datorate în cazul concedierii întemeiate pe o abatere gravă.

69. Prin intermediul celei de a treia întrebări, adresată de asemenea în cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că au aceeași cauză și același obiect o acțiune precum cea împotriva unei „unfair dismissal” în Regatul Unit și o acțiune în plata bonusurilor sau a primelor prevăzute în contractul de muncă, din moment ce aceste acțiuni se întemeiază pe același raport contractual.

70. În urma examinării acestor întrebări, arătăm mai întâi că prin intermediul celei de a doua întrebări se solicită Curții să examineze în mod detaliat indemnizațiile prevăzute de dreptul britanic și, respectiv, de dreptul francez pentru a stabili dacă acțiunea formulată împotriva unei „unfair dismissal” și cea împotriva concedierii fără o cauză reală și serioasă se întemeiază pe aceeași cauză și același obiect. Constatăm în continuare că, în măsura în care se referă la identitatea de cauză și de obiect care poate exista între acțiunea împotriva unei „unfair dismissal” și cea în plata primelor sau a bonusurilor prevăzute de contractul de muncă, a treia întrebare presupune de asemenea o analiză a conținutului material al legislațiilor în discuție în litigiul principal.

71. Rezultă de aici, în opinia noastră, că aceste întrebări implică realizarea unui delicat exercițiu de interpretare și ulterior de comparare între ele a dispozițiilor tehnice prevăzute de legislațiile britanică și franceză în discuție în litigiul principal. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, Curtea nu este competentă să interpreteze dreptul național, această misiune revenind exclusiv instanței de trimitere [37].

72. Cu toate acestea, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe la fel de constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate [38].

73. În speță, din termenii cererii de decizie preliminară [39] reiese că, dincolo de compararea conținutului legislațiilor naționale în discuție în litigiul principal, instanța de trimitere ridică, într-un context în care recunoașterea este invocată pe cale incidentală, problema interpretării noțiunilor de „cauză” și de „obiect” [40] în raport cu dispozițiile articolelor 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001. Mai precis, această instanță solicită în esență să se stabilească dacă, pentru

[37] A se vedea în acest sens Hotărârea din 7 aprilie 2022, IFAP (C-447/20 și C-448/20, EU:C:2022:265, punctul 100 și jurisprudența citată).

[38] A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 octombrie 2022, DN (Recuperarea prestațiilor familiale) (C-199/21, EU:C:2022:789, punctul 47 și jurisprudența citată).

[39] Ne referim în special la punctul 43 din cererea de decizie preliminară.

[40] Trebuie să se sublinieze că, în prezenta cauză, noțiunea de „identitate a părților” nu face obiectul niciunei discuții.

determinarea identității de cauză și de obiect a acțiunilor legate de același contract de muncă, trebuie să se distingă între acțiunile care se referă la obligațiile inerente executării contractului de muncă și cele privind obligațiile specifice încetării acestui contract.

74. În măsura în care, independent de conținutul literal al celei de a doua și al celei de a treia întrebări, acestea urmăresc interpretarea dreptului Uniunii, propunem, pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, să se reformuleze aceste întrebări după cum urmează:

Articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care recunoașterea unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru este invocată pe cale incidentală în fața instanței dintr-un al doilea stat membru, au aceeași cauză și același obiect acțiunile care sunt întemeiate pe același contract de muncă și care privesc, unele dintre ele, obligații născute din executarea acestui contract, iar celelalte, obligațiile născute din încetarea lui?

2. Cu privire la întrebările reformulate

a) Considerații introductive

75. Este necesar să se arate că instanța de trimitere stabilește drept postulat că, pentru a aprecia admisibilitatea cererilor formulate într-un al doilea stat membru, trebuie să se facă referire la criteriul identității de părți, de cauză și de obiect. De asemenea, chiar înainte de a examina întrebarea astfel cum a fost reformulată, pare necesar să se verifice dacă un astfel de criteriu are un caracter operant.

76. Cu privire la acest aspect, trebuie să se observe mai întâi că articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 nu fac nicio trimitere la noțiunile de „identitate de părți”, de „cauză” și de „obiect”. În schimb, aceste noțiuni constituie un element central al aplicării dispozițiilor articolului 27 din acest regulament aplicabile situației de litispendență [41].

77. Litispendența presupune ca două instanțe ale Uniunii desemnate ca fiind în egală măsură competente să fie sesizate cu același litigiu. Într-o asemenea ipoteză, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că, „[î]n cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate”. Astfel cum se arată în considerentul (15) al acestui regulament, normele de litispendență au fost adoptate pentru a reduce la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și pentru a evita pronunțarea în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile.

78. Dispozițiile referitoare la litispendență corespund, așadar, economiei generale a Regulamentului nr. 44/2001. Astfel, principiul încrederii reciproce între instanțele statelor membre și obiectivul liberei circulații a hotărârilor judecătorești ar fi compromise de lipsa unui mecanism autonom de natură să prevină dezvoltarea unor proceduri concurente privind aceeași contestație [42].

[41] Pentru o prezentare a economiei generale a normelor de litispendență, a se vedea Dickinson, A., Lein, E., și James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, *op. cit.*, punctul 11.01 și urm.

[42] A se vedea în acest sens Hotărârea din 20 iunie 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, punctele 56 și 70).

79. În acest sens, litispendența este strâns legată de aspectul negativ al autorității de lucru judecat [43]. Astfel, autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești a cărei recunoaștere este invocată pe cale incidentală se opune ca o contestație soluționată de o instanță dintr-un prim stat membru să poată face obiectul unei noi acțiuni intentate în fața unei instanțe dintr-un al doilea stat membru.

80. Rezultă că normele referitoare la litispendență și la recunoaștere au ca finalitate comună să contribuie la deplina autoritate a hotărârii judecătorești pronunțate în statul membru de origine, care nu trebuie să poată fi repusă în discuție printr-o hotărâre pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru [44].

81. De altfel, Curtea s-a raportat la această legătură pentru a decide că ar fi incompatibil cu dispozițiile care reglementează recunoașterea să se admită o acțiune care are același obiect și este formulată între aceleași părți precum o acțiune deja soluționată de o instanță dintr-un alt stat membru [45]. În susținerea raționamentului său, Curtea a adăugat în esență că incompatibilitatea unei asemenea acțiuni rezultă din dispozițiile referitoare la litispendență care vizează cazul în care cererile „cu identitate de obiect, cauză și părți sunt aduse în fața unor instanțe din state contractante diferite” și care stabilesc obligația instanței sesizate ulterior să își decline competența în favoarea celei dintâi instanțe sesizate. Ea a dedus de aici că dispozițiile menționate demonstrează preocuparea de a evita ca instanțele din două state contractante să se pronunțe cu privire la unul și același litigiu [46].

82. Pe de altă parte, astfel cum a reținut în esență Curtea, dispozițiile referitoare la litispendență urmăresc facilitarea recunoașterii hotărârilor judecătorești prevenind riscul unui refuz al recunoașterii hotărârii pronunțate în statul de origine din cauza incompatibilității acestei hotărâri cu o hotărâre pronunțată între aceleași părți într-un alt stat membru [47].

83. În această privință, amintim că printre motivele de refuz al recunoașterii prevăzute la articolul 34 din Regulamentul nr. 44/2001 figurează, pe de o parte, caracterul ireconciliabil cu o hotărâre între aceleași părți pronunțată în statul membru solicitat [48] și, pe de altă parte, caracterul ireconciliabil cu o hotărâre anterioară pronunțată într-un alt stat [49].

[43] A se vedea cu privire la acest aspect Turmo, A., *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, *op. cit.*, p. 182 și urm.

[44] O astfel de interdicție rezultă din interzicerea, prevăzută la articolul 36 din Regulamentul nr. 44/2001, a oricărei revizuiri pe fond a hotărârii străine.

[45] Hotărârea din 30 noiembrie 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, punctul 10), și Hotărârea din 8 decembrie 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, denumită în continuare „Hotărârea Gubisch”, EU:C:1987:528, punctul 9).

[46] Hotărârea din 30 noiembrie 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, punctele 11 și 12).

[47] Hotărârea Gubisch, punctele 8 și 18.

[48] Articolul 34 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

[49] Potrivit articolului 34 punctul 4 din Regulamentul nr. 44/2001, hotărârea judecătorească nu este recunoscută dacă aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț între aceleași părți într-o cauză având același obiect și aceeași cauză, cu condiția ca hotărârea pronunțată anterior să întrunească condițiile necesare pentru a fi recunoscută în statul membru solicitat. Noțiunile de „cauză” și de „obiect” menționate la acest articol trebuie să primească aceeași interpretare precum cea dată în materie de litispendență. A se vedea cu privire la acest aspect Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, *op. cit.*, p. 645, Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, *op. cit.*, p. 661, și Dickinson, A., Lein, E., și James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, *op. cit.*, punctul 13.366.

84. Acest obiectiv, precum și imposibilitatea de a deduce dintr-o apropiere a diferitelor dispoziții naționale o accepțiune comună privind litispendența [50] au determinat Curtea să dea o interpretare autonomă noțiunilor de „identitate de părți”, de „cauză” și de „obiect” [51].

85. Cu toate acestea, normele care reglementează litispendența și refuzul recunoașterii unei hotărâri judecătorești nu acoperă ipoteza specifică prevăzută la articolul 33 alineatul (3) din Regulamentul nr. 44/2001.

86. Astfel, deși litispendența are vocația de a preveni apariția unor hotărâri contradictorii și, prin urmare, a unor cazuri în care ar putea fi opusă excepția de lucru judecat, există situații în care dispozițiile articolului 27 din acest regulament nu sunt aplicabile, fie pentru că aplicarea acestui text a fost omisă de instanța sesizată ulterior, fie pentru că, în lipsa unor proceduri paralele, litispendența nu a putut fi invocată în mod util.

87. De asemenea, refuzul recunoașterii nu își găsește aplicarea decât în ipoteza în care, întrucât excepția de lucru judecat nu a fost opusă anterior în cursul unei a doua proceduri, două hotărâri, care au fost pronunțate efectiv, au un caracter ireconciliabil.

88. Cazul prevăzut la articolul 33 alineatul (3) din Regulamentul nr. 44/2001 corespunde unei situații atât intermediare, cât și autonome în care recunoașterea unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru este invocată pe cale incidentală pentru a fi respinse cererile formulate în cadrul unei proceduri desfășurate în fața instanței dintr-un al doilea stat membru.

89. Într-o asemenea situație, instanța în fața căreia este invocată excepția de lucru judecat trebuie să dispună de criterii de comparație simple care să îi permită să se pronunțe cu privire la admisibilitatea cererilor cu care este sesizată. Din această perspectivă, elementul central al acestei comparații este reprezentat de identitatea dintre materiile litigioase soluționate prin hotărârea judecătorească ce provine din statul membru de origine și cele prezentate instanței din celălalt stat membru. Or, ținând seama de finalitatea comună a mecanismelor pe care tocmai le-am evocat, o astfel de identitate presupune în mod logic o corelare a părților, a cauzei și a obiectului în discuție în fiecare dintre proceduri.

90. De asemenea, considerăm că transpunerea criteriului identității de părți, de cauză și de obiect aplicabil în cazul litispendenței este de natură să furnizeze instanței naționale un instrument definit de dreptul Uniunii [52] care răspunde necesității de a evita orice repetare a unui litigiu deja soluționat de o altă instanță din Uniune.

91. În aceste condiții, trebuie să se sublinieze că acest criteriu nu are alt obiect decât să permită instanței să verifice dacă acțiunea cu care este sesizată a fost deja soluționată de o instanță dintr-un stat membru, astfel încât aplicarea acestuia nu poate avea incidență asupra efectelor recunoașterii care țin de un regim distinct.

[50] Observăm, în această privință, că termenii „cauză” și „obiect” nu figurează în mai multe versiuni lingvistice ale articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001. Versiunile în limba engleză, germană și estonă utilizează termenii „same cause of action”, „desselben Anspruchs” și, respectiv, „hagide põhjal menetlusi”. Aceste diferențe reflectă pluralitatea de abordări ale noțiunii de „litispendență” în diferitele ordini juridice naționale.

[51] Hotărârea Gubisch, punctele 10 și 11.

[52] Apreciem că această abordare autonomă este cu atât mai necesară cu cât, având în vedere divergența de abordare dintre legislațiile interne, instanțele naționale trebuie să dispună de un instrument de comparație omogen.

92. Cu alte cuvinte, considerăm că, deși aprecierea admisibilității cererilor formulate în fața instanței dintr-un stat membru presupune o comparație întemeiată pe identitatea de părți, de cauză și de obiect, efectele produse de hotărârea judecătorească inițială, a cărei recunoaștere este invocată pe cale incidentală, trebuie, conform jurisprudenței constante a Curții, să fie întotdeauna determinate numai în raport cu legea statului de origine.

93. În opinia noastră, aceste două soluții se leagă în mod coerent. Astfel, considerăm că această abordare comparativă este de natură să protejeze autoritatea și eficacitatea de care beneficiază o hotărâre în statul membru în care a fost pronunțată, excluzând orice posibilitate ca ea să fie repusă în discuție printr-o acțiune introdusă într-un al doilea stat membru.

94. Având în vedere ansamblul acestor considerații, apreciem că întrebările astfel cum au fost reformulate trebuie analizate transpunând, în lumina normelor care reglementează recunoașterea, interpretarea noțiunilor de „cauză” și de „obiect” stabilită de Curte pentru aplicarea articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001.

b) Cu privire la identitatea de cauză și de obiect

95. În ceea ce privește identitatea de cauză, Curtea a considerat că, în sensul normelor care reglementează litispendența, această condiție este îndeplinită atunci când litigiile în care sunt implicate părțile sunt întemeiate pe același raport contractual [53]. Dezvoltând o abordare mai generală, Curtea înțelege „cauza” într-un sens care cuprinde faptele și norma juridică invocate ca temei al cererii [54].

96. Având în vedere această definiție, apreciem că nu există nicio îndoială că cererile soluționate de Employment Tribunal (Tribunalul pentru Litigii de Muncă) și cele introduse la instanțele franceze au aceeași cauză, din moment ce acestea își găsesc temeiul de fapt în încetarea contractului de muncă încheiat între părți și temeiul juridic în obligațiile născute din acest contract.

97. În ceea ce privește identitatea de obiect în sensul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, Curtea a statuat mai întâi că aceasta nu poate fi restrânsă la identitatea formală a două cereri [55].

98. În acest sens, ea a apreciat că, în cazul unui contract de vânzare internațională de bunuri mobile, cererea de executare a acestui contract are ca scop să îl facă eficace și că cererea de anulare și de reziliere are ca scop tocmai înlăturarea oricărei eficacități. Ea a dedus de aici că, întrucât forța obligatorie a contractului se află astfel în centrul celor două litigii, aceste cereri se bazau pe același obiect [56].

[53] Hotărârea Gubisch, punctul 15. În speță, litigiile priveau același contract de vânzare internațională de bunuri mobile.

[54] A se vedea Hotărârea din 19 octombrie 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, punctul 36 și jurisprudența citată). Pe baza acestei definiții, Curtea a statuat de exemplu că au aceeași cauză cereri introduse în temeiul unor contracte de transport distincte, însă formulate în termeni identici cu privire la aceleași mărfuri transportate în vrac și deteriorate în aceleași împrejurări. A se vedea de asemenea Hotărârea din 6 decembrie 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, punctul 40).

[55] Hotărârea Gubisch, punctul 17.

[56] Hotărârea Gubisch, punctul 16. Această soluție a fost însă criticată în doctrină, în special pentru motivul că acțiunile în declararea nulității și în executarea unei convenții au obiecte fundamental diferite și că recurgerea la noțiunea de „forță obligatorie” poate avea drept consecință reținerea unei situații de litispendență de fiecare dată când două cereri privesc același contract. A se vedea cu privire la acest aspect Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, *op. cit.*, p. 353.

99. Curtea a precizat în continuare că obiectul constă în scopul cererii, noțiunea de „obiect” neputând fi restrânsă la identitatea formală a celor două cereri, și că, în această privință, trebuie să se țină seama de pretențiile reclamanților în fiecare dintre litigii [57]. Ținând seama de o asemenea accepțiune, Curtea consideră că această noțiune trebuie interpretată în sens larg [58].

100. Pe baza acestei definiții, Curtea a ales o abordare cazuistică a noțiunii de „obiect” [59]. Astfel, ea a considerat că o cerere având ca obiect stabilirea faptului că pârâtul se face vinovat de producerea unui prejudiciu și obligarea acestuia la plata de daune interese are aceeași cauză și același obiect precum o cerere anterioară formulată de pârât, care are ca obiect stabilirea faptului că nu se face vinovat de producerea prejudiciului respectiv [60]. Același lucru este valabil, *a fortiori*, atunci când cererile urmăresc repararea aceluiași prejudiciu [61]. În schimb, ea a respins identitatea de obiect în prezența unor cereri dintre care una urmărește angajarea răspunderii pârâtului, iar cealaltă limitarea cuantumului daunelor interese în ipoteza în care ar fi angajată această răspundere [62].

101. Din aceste exemple rezultă că, în cadrul unei concepții largi a noțiunii de „obiect”, Curtea analizează scopul cererilor în lumina efectelor potențiale ale hotărârilor care urmează să fie pronunțate pentru a preveni orice risc de incompatibilitate între hotărârile pronunțate în două state membre.

102. Cu toate acestea, definiția menționată a identității de obiect trebuie transpusă la normele care reglementează recunoașterea. În acest sens, observăm că litispendența presupune sesizarea concurentă a două instanțe desemnate ca fiind competente de Regulamentul nr. 44/2001. Într-un asemenea context în care două proceduri se desfășoară în paralel, este logic să se interpreteze obiectivele cererilor pendinte în mod simultan.

103. În ipoteza în care recunoașterea este invocată în cadrul unei excepții de lucru judecat, trebuie în esență să se verifice dacă cererile formulate în fața unei instanțe dintr-un al doilea stat membru nu se suprapun cu lucrul judecat anterior într-un prim stat membru.

104. În opinia noastră, o astfel de sarcină implică să se stabilească dacă rezultatul pe care reclamantul speră să îl atingă prin introducerea unei noi acțiuni nu intră, nici măcar în mod potențial, în coliziune cu conținutul contestației soluționate prin hotărârea inițială.

[57] Hotărârea din 19 octombrie 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, punctele 39 și 41, precum și jurisprudența citată). Cu toate acestea, ar trebui să se sublinieze că se impune să se țină seama de pretențiile reclamanților respectivi, cu excluderea mijloacelor de apărare invocate de un pârât. A se vedea Hotărârea din 8 mai 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, punctul 32). Mai recent, Curtea a amintit de asemenea că o cerere reconvențională nu se confundă cu un simplu mijloc de apărare. A se vedea Hotărârea din 13 octombrie 2022, Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (C-256/21, EU:C:2022:786, punctul 38).

[58] A se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 45).

[59] Considerăm că, în această privință, nu sunt de actualitate hotărârile prin care, după ce a amintit definiția obiectului în sensul articolului 27 din Regulamentul nr. 44/2001, Curtea a analizat identitatea de obiect în raport cu normele de litispendență specifice altor instrumente de drept al Uniunii. Această situație se regăsește printre altele în Hotărârea din 19 octombrie 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771), Curtea pronunțându-se cu privire la identitatea acțiunilor întemeiate pe mărci ale Uniunii și pe mărci naționale în raport cu dispozițiile articolului 109 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca Uniunii Europene (JO 2009, L 78, p. 1).

[60] Hotărârea din 6 decembrie 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, punctul 45). A se vedea în același sens Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punctul 49), și Hotărârea din 19 decembrie 2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, punctul 42).

[61] A se vedea prin analogie Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 46).

[62] Hotărârea din 14 octombrie 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, punctul 35).

105. Se deduce de aici că, în contextul recunoașterii cu titlu incident, controlul identității de obiect trebuie efectuat pe baza unei comparații stricte între, pe de o parte, cererile formulate în fața instanței din primul stat membru și soluționate de aceasta și, pe de altă parte, conținutul și finalitatea cererilor formulate în cadrul procedurii inițiate în al doilea stat membru.

106. Pe baza acestor elemente, considerăm că, în principiu, nu există identitate de obiect între acțiunile privind încetarea contractului de muncă și cele privind executarea contractului de muncă. Astfel, contestația referitoare la încetarea contractului de muncă și consecințele financiare ale acesteia soluționată de o instanță dintr-un stat membru nu are incidență asupra cererilor prin care se solicită plata sumelor datorate în temeiul acestui contract pentru executarea prestației de muncă.

107. În aceste condiții, o asemenea diferență de obiect nu repune nicidecum în discuție obligația instanței din al doilea stat membru de a ține seama, atunci când se pronunță pe fond, de efectele care decurg din hotărârea pronunțată în primul stat membru. Astfel, într-o situație precum cea din litigiul principal, instanța sesizată cu cereri de plată a unor remunerații pentru executarea unui contract de muncă va fi obligată să ia în considerare eventualele implicații ale hotărârii inițiale asupra pretențiilor salariale ale reclamantului [63].

108. Având în vedere ansamblul acestor considerații, propunem Curții să răspundă la a doua și la a treia întrebare, astfel cum au fost reformulate, că articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care recunoașterea unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru este invocată pe cale incidentală în fața instanței dintr-un al doilea stat membru, acțiunile care sunt întemeiate pe același contract de muncă și care privesc, unele dintre ele, obligații născute din executarea acestui contract, iar celelalte, obligațiile născute din încetarea lui au aceeași cauză, dar nu au același obiect.

VI. Concluzie

109. În lumina considerațiilor care precedă, propunem să se răspundă la întrebările preliminare adresate de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) după cum urmează:

1) Articolele 33 și 36 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

   trebuie interpretate în sensul că

   recunoașterea unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un stat membru a cărui legislație prevede o normă privind concentrarea cererilor care interzice acelorași părți să introducă o nouă acțiune având ca obiect pretenții care ar fi putut fi formulate în procedura inițială nu se opune, nici măcar în împrejurarea în care dreptul statului membru în care se invocă recunoașterea prevede o obligație similară privind concentrarea cererilor, ca instanța din acest al doilea stat să se pronunțe cu privire la astfel de pretenții.

2) Articolele 33 și 36 din Regulamentul nr. 44/2001

   trebuie interpretate în sensul că

[63] Aceasta ar fi situația atunci când se stabilește, în conformitate cu legea statului de origine, prin hotărârea inițială data încetării contractului de muncă, care ar putea avea incidență asupra sfârșitului perioadei în care sunt datorate remunerațiile.

în cazul în care recunoașterea unei hotărâri pronunțate într-un prim stat membru este invocată pe cale incidentală în fața unei instanțe dintr-un al doilea stat membru, acțiunile care sunt întemeiate pe același contract de muncă și care privesc, unele dintre ele, obligații născute din executarea acestui contract, iar celelalte, obligațiile născute din încetarea lui au aceeași cauză, dar nu au același obiect.